

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 238/2022-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Stanislavom Pavlom, PhD., advokátom, Šancová 58, Bratislava, za účasti zúčastnenej osoby [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 99/2018-299 zo 16. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 99/2018-299 zo 16. apríla 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 99/2018-299 zo 16. apríla 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Nitra **j e p o v i n n ý** sťažovateľom nahradiť trovy konania v sume **384,07 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. júla 2021 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 99/2018-299 zo 16. apríla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia tiež navrhujú zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia ďalej žiadajú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 384,07 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 7 C 99/2018-268 z 11. decembra 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom bolo rozhodnuté, že *„žalovaní v 1. - 3. rade povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 2.241,86, pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku za návrh vo výške 99,50 eur, a trov právneho zastúpenia vo výške 2.142,36 eur, na účet Jej právneho zástupcu... do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.“*. Proti uzneseniu sťažovatelia ako žalovaní podali sťažnosť, keďže podľa ich názoru bol výrok uznesenia nevykonateľný (nesprávne uvedený počet žalovaných, neuvedenie meny v prípade celkových trov konania). Zároveň sťažovatelia namietali, že okresný súd nesprávne aplikoval § 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri určení tarifnej hodnoty jedného úkonu právnej služby.

3. O sťažnosti sťažovateľov bolo rozhodnuté napadnutým uznesením tak, že *„súd mení výrok uznesenia vydané vyšším súdnym úradníkom č.k. 7C/99/2018-268 zo dňa 11.12.2020 tak, že: Žalovaní v 1. - 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 2.241.86 eur, pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku za návrh vo výške 99,50 eur. a trov právneho zastúpenia vo výške 2.142,36 eur, na účet jej právneho zástupcu... a to do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.“*. Z uvedeného vyplýva, že napadnutým uznesením boli odstránené formálne nedostatky výroku uznesenia vyššieho súdneho úradníka, zvyšná časť sťažnosti namietajúca nesprávnu aplikáciu § 10 vyhlášky bola zamietnutá ako nedôvodná bez toho, aby sa tento záver súdu premietol do výroku napadnutého uznesenia.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia poukazujú na to, že predmetom sporu bola žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), t. j. žalobkyne a sťažovateľa. Išlo o určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 99/2018-165 zo 7. novembra 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 77/2019-234 z 29. apríla 2020 tak, že sporné nehnuteľnosti patria do BSM žalobkyne a sťažovateľa. Podľa sťažovateľov *„zároveň týmto bola posúdená predbežná otázka, ktorá vyvodzuje právne postavenie žalobkyne a jej ďalšie práva v konaní o zrušení a vyporiadanie BSM, ako aj právo žiadať finančné vyrovnanie z majetku... ktoré až v spore o zrušení a vyporiadanie BSM zakladá posudzovanie trov konania z hodnoty majetku, ktoré je predmetom vyporiadania BSM...“*. Meritom tejto veci bolo teda určenie, či tu právo je alebo nie je. Z tohto dôvodu uvedené meritórne rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu nie sú konečným rozhodnutím tak, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ale sú podkladom na meritórne rozhodnutie všeobecného súdu v konaní o zrušení a vyporiadanie BSM (už vedené na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 78/2020).

5. Podľa názoru sťažovateľov právny záver okresného súdu k určení hodnoty jedného právneho úkonu právnej služby podľa § 10 vyhlášky vychádza z nesprávnej aplikácie ustanovení vyhlášky a je v rozpore s právnymi závermi uvedenými v uznesení ústavného súdu č. k. II. ÚS 492/2013-13 z 3. októbra 2013 (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 69/2013). Vzhľadom na právny záver zákonnej sudkyne okresného súdu sťažovateľa by mali byť dvakrát „potrestaní“ pri určení tarifnej hodnoty jedného úkonu právnej služby podľa § 10 vyhlášky, t. j. v konaní o určení, či nehnuteľnosti patria alebo nepatria do BSM, a tiež v konaní o zrušenie a vyporiadanie BSM. Zároveň v napadnutom uznesení sa uvedené rozhodnutia ústavného súdu (nálezy č. k. II. ÚS 478/2014-28 z 18. marca 2015 a č. k. I. ÚS 544/2019-43 z 28. júla 2020) nedajú aplikovať v tejto veci, keďže v týchto nálezoch ústavného súdu posudzované rozhodnutia všeobecných súdov boli konečnými rozhodnutiami v daných konaniach.

6. Sťažovatelia tiež uviedli, že v tejto veci okresný súd vyrubil súdny poplatok v sume 99,50 eur za žalobu vzhľadom na poznámku 1 k položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov upraveného v zákone Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), podľa ktorej zo žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je, a zo žaloby o vypratanie nehnuteľnosti, bytu a nebytových priestorov alebo o vydanie veci sa poplatok vyberie podľa písmena b) tejto položky (ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi, pozn.). Ak je predmetom konania viac hnutel'nych vecí alebo nehnuteľných vecí, poplatok sa vyberie iba za jednu z nich.

7. Sťažovatelia sa domnievajú, že predmet tohto konania nemožno oceniť peniazmi, od čoho sa malo odvíjať aj určenie tarifnej hodnoty za každý úkon právnej služby podľa vyhlášky. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd mal potom pri vyrubení súdneho poplatku postupovať tiež z hodnoty veci v zmysle položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov. Z tohto dôvodu napadnuté uznesenie sťažovateľa považujú za nelogické, formalistické, arbitrárne, neodôvodnené, a preto za nepreskúmateľné.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Predseda okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia. Podľa jeho názoru napadnuté uznesenie je dostatočne zdôvodnené a v žiadnom prípade nie je arbitrárne. Sudkyňa okresného súdu odkazovala na rozhodnutia ústavného súdu. K odôvodneniu ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu dodal, že trovy konania sa majú platiť za každý súdny spor, a preto je irelevantné, že bude potrebný ďalší nadväzujúci spor. Ak nebolo možné právne vzťahy vyriešiť v jednom súdnom konaní, nie je protiústavné hradenie trov konania v dvoch súdnych konaniach. V tomto konaní bola žalovanou aj sťažovateľka, ktorá nemôže byť stranou sporu o zrušenie a vyporiadanie BSM žalobkyne a sťažovateľa.

9. Prílohou stanoviska predsedu okresného súdu bolo aj vyjadrenie sudkyne okresného súdu, podľa ktorej predmetom konania bolo rozhodovanie o určení, že v žalobe špecifikované nehnuteľnosti patria do BSM. Predmetom tohto konania je teda konečné určenie, kto je vlastníkom daných nehnuteľností. Podľa názoru sudkyne okresného súdu „ak by súd v rámci predbežnej otázky si

vyhodnotil, že scudzovacia zmluva, na základe ktorej malo dôjsť k prevodu spornej nehnuteľnosti, je relatívne neplatným právnym úkonom, vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti je osoba, na ktorú bolo právo zo zmluvy prevedené. V prípade, ak by súd rozhodol, že nehnuteľnosť patrí do BSM, určil by, že vlastními tejto nehnuteľnosti sú obaja bývalí manželia.“. Sudkyňa okresného súdu dodala, že môže ísť o konečné rozhodnutie, keďže pri vyporiadaní BSM nie je podmienkou súdne konanie, keďže BSM sa môže vyporiadať dohodou bývalých manželov alebo na základe zákonnej fikcie podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

10. Podľa názoru sudkyne okresného súdu nie je dôvodné tvrdenie sťažovateľov, že ak okresný súd vyrubil súdny poplatok v sume 99,50 eur, mal by obdobne postupovať aj pri určení hodnoty úkonu právnej služby (hodnotu práva nie je možné oceniť). Vzťah zákona o súdnych poplatkoch a predmetu sporu (učenie vlastníckeho práva s poukazom na určenie hodnoty úkonu právnej služby) bol už vyriešený v prípade aplikácie položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 478/2014-28 z 18. marca 2015). Z týchto dôvodov sa sudkyňa okresného súdu stotožnila s postupom vyššieho súdneho úradníka týkajúcim sa určenia hodnoty úkonu právnej služby, a preto napadnuté uznesenie nepovažuje za nezákonné a arbitrárne.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Žalobkyňa ako zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila, pretože zásielku s výzvou na vyjadrenie neprevzala v odbernej lehote.

III.3. Replika sťažovateľov:

12. Sťažovatelia v replike k vyjadreniu okresného súdu uviedli, že zotrvávajú na dôvodoch uvedených v ústavnej sťažnosti. Opätovne okresný súd zopakoval iba to, čo bolo uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia. Podľa názoru sťažovateľov okresný súd prezentuje svoju nesprávnu aplikáciu nálezov ústavného súdu, ktoré v tejto veci nie je možné aplikovať. Okresný súd tvrdí, že v tejto veci išlo o konečné určenie, kto je vlastníkom daných nehnuteľností. Zároveň okresný súd tvrdí, že ak by rozhodol, že dané nehnuteľnosti patria do BSM, určil by, že ich vlastními sú bývalí manželia. Týmto okresný súd opiera svoje argumenty, že môže ísť o konečné rozhodnutie, keďže pri vyporiadaní BSM nie je podmienkou súdne konanie. Predmetné vyporiadanie BSM môže skončiť aj uzavretím dohody bývalých manželov, resp. nastúpením zákonnej fikcie podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Argumentácia okresného súdu je taká vzájomne logicky rozporuplná, že „ak by sme tieto argumentácie všeobecného súdu podrobili testu elementárnej logiky, výsledkom by bolo ústavne nekonformné a arbitrárne posúdenie, ktoré nemá ani len oporu v teste proportionality.“. Tvrdenie okresného súdu, že v tejto veci ide o konečné určenie, kto je vlastníkom daných nehnuteľností, je také iracionálne, že nemožno na takéto tvrdenia prihliadať.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu okresného súdu dospel

k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu, pretože v ich veci išlo o konanie, ktorého predmet nebol ocenený peniazmi, a teda opodstatňoval použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

15. V súlade so svojou stabilnou judikatúrou ústavný súd poukazuje na to, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska). Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je však zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016).

16. Ústavný súd sa k posudzovaniu rozhodnutí o trovách konania stavia nanajvýš rezervovane a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). Tento prístup vychádza z toho, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich trovy konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepíateho formalizmu), a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o trovách konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

17. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti. Zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. Inými slovami, posudzoval jeho ústavnú udržateľnosť.

18. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sudkyňa uviedla, že po preskúmaní námietky týkajúcej sa určenia hodnoty úkonu právnej služby dospela k právnemu záveru, že vyšší súdny úradník postupoval vecne správne. Predmetom tohto konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Ak je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom súdneho sporu, peniazmi ocenené, potom sa táto suma považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj v prípadoch určenia vlastníckeho práva k takejto veci. Nie je možné vychádzať z názoru, že vždy, keď je predmetom konania určenie vlastníckeho práva k veci, nemožno tento predmet konania peniazmi oceniť z hľadiska tarifnej odmeny podobne, ako to je pri vyrubovaní súdneho poplatku za určovací návrh podľa zákona o súdnych poplatkoch (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 478/2014-28 z 18. marca 2015). Pokiaľ má byť rozhodnutie o výške trov konania logickým a nesporne i spravodlivým ukončením celého súdneho konania, nemožno hodnotu predmetu sporu posudzovať formalisticky

podľa toho, akú reálnu hodnotu vec, o ktorú v konaní ide, má, ale v širších súvislostiach, na základe komplexného zhodnotenia okolností kauzy a následne i rozhodnutia v merite veci (nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019-43 z 28. júla 2020.). Z tohto dôvodu sudkyňa okresného súdu považovala za vecne správne uznesenie vyššieho súdneho úradníka v časti určenia hodnoty úkonu právnej služby a sťažnosť sťažovateľov v tejto časti za nedôvodnú. Za dôvodnú sudkyňa okresného súdu považovala sťažnosť sťažovateľov len v časti, v ktorej namietali nesprávne uvedený počet žalovaných a neuvedenie meny celkových trov konania. Uvedené sudkyňa okresného súdu zohľadnila, pričom v tejto časti náprava bola vykonaná tak, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka bolo zmenené.

19. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné zvýrazniť, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, ocniteľný (vyjadriteľný) peniazmi (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy to tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky). Zásadný význam má otázka, ktoré z dvoch možných ustanovení vyhlášky na výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta aplikovať v konkrétnej veci.

20. Z doterajšej pestrej judikatúry všeobecných súdov v otázke ocniteľnosti predmetu konania na účely určenia tarifnej hodnoty veci vyplýva, že vždy je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností každej jednotlivéj veci. Napriek tomu, že ústavnému súdu ako nezávislému orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) neprislúcha zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (I. ÚS 290/2010, III. ÚS 551/2012), musel sa už viackrát meritórne vyjadriť k aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Tu má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní, resp. aký vplyv má na zmenu hmotnoprávneho postavenia účastníkov tohto konania (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020). Paušálna aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky s poukazom na to, že ide o určovací žalobu a hodnotu právneho úkonu, ktorého neplatnosti sa strana sporu domáha, nie je možné vyjadriť v peniazoch, bez toho, aby sa rozlíšilo, čo reálne tvorí predmet sporu, neobstojí.

21. V tomto kontexte je pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi ocniteľnej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie kvázi prejudiciálne, slúžiace na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (nález č. k. I. ÚS 58/2021 z 5. mája 2021 uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 26/2021).

22. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o určení, či sporné nehnuteľnosti patria do BSM. Predmetom sporu teda nebolo

určenie vlastníckeho práva v zmysle konečného priznania vlastníckeho práva konkrétnemu právnenému subjektu. Výsledkom sporu bolo predbežné ustálenie, že konkrétna vec (nehnuteľnosť) spadá do masy vyporiadavaného BSM. Toto rozhodnutie má (zatiaľ) iba nepriamy dosah na úspešnú stranu sporu (zúčastnenú osobu). Otázka, kto sa stane vlastníkom spornej nehnuteľnosti patriacej do BSM bývalých manželov, sa definitívne vyrieši až v prebiehajúcom spore o vyporiadanie BSM vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 78/2020. V tomto spore tak nikomu nebolo priznané vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, zúčastnená osoba nezískala definitívne majetkovú hodnotu vyjadrenú v peniazoch. Výsledkom sporu nie je ani zmena vlastníckeho práva k daným nehnuteľnostiam. Pri rozhodovaní o trovách konania o určenie, že veci patria do BSM, je preto namieste určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.

23. Ústavný súd konštatuje, že otázku základnej sadzby tarifnej odmeny pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia zúčastnenej osobe okresný súd posúdil zjavne v rozpore s účelom vyhlášky, čo vyplynulo z nesprávnej interpretácie a aplikácie jej príslušných ustanovení. V okolnostiach veci ide o vadu, ktorá mala vplyv nielen na vecnú správnosť napadnutého uznesenia, ale z ústavného hľadiska jej intenzita indikuje neudržateľnosť. Sumarizujúc už uvedené závery, ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu práv sťažovateľov zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o zrušení napadnutého uznesenia a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľov aj vrátiť vec v zmysle § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

25. Po zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude zákonná sudkyňa okresného súdu povinná opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 99/2018-268 z 11. decembra 2020 vydanému vyšším súdnym úradníkom, pričom bude viazaná právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

26. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 zodpovedá sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

27. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 384,07 eur, a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2021, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a podanie

ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2021.

28. Ústavný súd nepriznal právnenému zástupcovi odmenu a režijný paušál za repliku. Túto skutočnosť ústavný súd odôvodňuje tým, že právny zástupca sťažovateľov síce reagoval na vyjadrenie okresného súdu, ale bez uvedenia nových skutočností, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu